משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

בס"ד

" אמונה ובטחון" פרק ב' / חזון איש

שאלון 4281

מומלץ ללמד בתקופה זו את **פרק ב' ב"אמונה ובטחון" לחזון איש** מתוך תוכנית הלימודים **שאלון 4281.**
בלימוד זה נשתדל להעביר לתלמידים את עיקרי מידת הביטחון בבחינת עוגן חזק לביסוס האמונה בה'.
נלמד על מעלת מידת הביטחון ומהותה. נסביר כיצד מידת הביטחון היא "**קניין הלב**" ואיך היא מהווה את הביטוי המעשי לאמונה בה' - "**האמונה בבחינת הלכה והביטחון בבחינת מעשה**" (אמונה וביטחון, פרק ב', ב').
בהמשך המאמר נלמד כיצד ניתן להגיע לביטחון מוחלט בה', מהי השתדלות נכונה ומהי השתדלות שווא.
בסיום הפרק נלמד מתוך דברי החזו"א כיצד חי יהודי חיי ביטחון ואת שלוות הבוטח בה'.
התלמידים יוכלו לשאוב חיזוק מדברי החזו"א על השכר המובטח לאדם הבוטח בה' באמת, ועל ישועת ה' הקרובה לבוא. בזמנים של פחד ואימה, נוכל להתעודד מדברי חזו"א המתאימים לרוח התקופה:
"...על הבוטח שורה רוח הקודש ומתלווה עמו רוח עוז המבשרו כי אמנם יעזרו ה', וכמו שאמר דוד המלך ע"ה **אם תחנה עלי מחנה לא ירא ליבי אם תקום עלי מלחמה**...(תהילים כ"ז, ג')**".**

אנו נמצאים בתקופה לא פשוטה, תקופה של ניסיון.
בימים אלו גדולי ישראל באמרם דברי חיזוק, פונים אל עם ישראל כולו לחיזוק מידת הביטחון.
הרב יחיאל יעקובסון שליט"א בשיחת חיזוק בענייני השעה אמר-
ה' מנסה אותנו במידת הביטחון ועלינו ללמוד איך להתמודד עם ניסיון זה **לטווח הקצר ולטווח הארוך**.
לטווח הקצר- עלינו להתמודד עם הניסיון מתוך בטחון בה' בשעת הסכנה עצמה.
לטווח הארוך- עלינו לחולל שינוי מהותי בנפשותינו בעניין הביטחון בה'.
כעת אנחנו בעיצומו של הניסיון, בתקופת פחד ומתח נורא.
גם לפני מלחמת ששת הימים בזמן שבו היו שרויים כולם בפחד נוראי אמר הרב יחזקאל אברמסקי זצ"ל שהוא רגוע ואיננו מפחד כלל. הוא הסביר שאיננו חושש מפני המלחמה משתי סיבות. א. מכיוון שהוא רואה שהציבור כולו אינו סומך על צה"ל ב. מכיוון שהוא רואה אחדות גדולה בעם ישראל. הוא היה מצטט את הפסוק: "עד רדת חומותיך הגבוהות והבצורות אשר אתה בוטח בהם בכל ארצך" (פרשת כי תבוא) ואומר שרק הביטחון האמיתי בה' הוא זה שיתן לנו את ההגנה האמתית. לא הצבא, ולא כל דבר הקשור ל"כוחי ועוצם ידי" , כי אין לנו על מי לסמוך אלא על אבינו שבשמים.
הניסיון שהיה להם אז הוא גם הניסיון שלנו כיום. הקב"ה מראה לנו שאין לנו שליטה במצב, רק הקב"ה מנהל את העולם והוא השליט היחידי. הקב"ה מצפה מאתנו לעמוד בניסיון **לטווח הקצר** - בזמן המלחמה וגם **לטווח הארוך**- להפוך לבעלי ביטחון אמתיים. עלינו להטמיע עמוק בליבנו את הידיעה ש"אין עוד מלבדו". לקחת את כל התחומים

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

בהם קיימת בנו הרגשת ביטחון מדומה ולהעבירם להקב"ה. את הביטחון בעצמנו, בשגרת חיינו ובסביבתנו המוכרת- נעביר לתלות מוחלטת בריבונו של עולם, וכך נזכה בעז"ה לעמוד באתגרי התקופה- במבחן הביטחון!

במהלך השיעורים ב"אמונה ובטחון" נשתדל להעביר לתלמידים **כיצד חי יהודי חיים של ביטחון-** ביטחון במשך שיגרת חייו וביטחון בזמן שניסיון בא עליו.

"ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם" (תהילים קי"ח, ו') החפץ חיים זצ"ל ביאר מילים אלו של דוד המלך באמצעות משל. משל לחולה שהיה צריך לקחת תרופה מרה מאד לרפואתו, וכדי שלא ירגיש במרירות התרופה, יעצו לו לעטוף אותה בעטיפה מיוחדת לפני בליעתה- להפוך אותה לקפסולה. כך הבוטח בה'- "חסד יסובבנו"! החפץ חיים מלמדנו שגם אם יבואו עלינו צרות מרות וקשות, לא נרגיש צער ומכאוב אם נשכיל להבין שהקב"ה עוטף את כל המאורעות בחסד וברחמים מרובים- ב"קפסולה" מיוחדת של שמירה אוהבת.

אין מקום לדאגה כאשר אדם מרגיש שהוא נתון בידיים הטובות והרחומות של הקב"ה כמו שכתב החיד"א זצ"ל שאותיות המילה **<u>דאגה</u>** הן האותיות הראשונות של ה- א"ב אך חסרה האות **<u>ב</u>**'. ללמדך שכאשר יש **<u>דאגה</u>** אין **<u>ב</u>**יטחון!

אם יהיה ביטחון תעלמנה כל הדאגות!

<u>הצעות לשיתוף התלמידים ברוח התקופה ולהעמקה:</u>

במהלך השיעורים אפשר לבקש מהתלמידים:

להוסיף סיפורים על מעלת הביטחון.

להביא פסוקי תהילים/ קטעים מהתפילה_שעניינם ביטחון בה' וביאורם תוך קישור לנלמד ב"אמונה ובטחון" .

<u>חומרי העשרה לשיעורים בנושא ביטחון:</u>

מאמרי חז"ל, רעיונות, סיפורים מתוך הספרים:

"הנני בידך"/ הרב יעקב ישראל פוזן

"חובת האדם בעולמו" - הדרכות מעשיות לחיזוק הביטחון

ספרים נוספים ושיחות מוקלטות.

<u>העשרה נוספת- קוים לדמותו של החזו"א זצ"ל</u>

לימוד פרק ב' מתוך "אמונה ובטחון" לחזו"א הוא הזדמנות להעמיק בדמותו של החזו"א זצ"ל.

במהלך השיעורים ניתן לבקש מהתלמידים להביא סיפורים ועובדות על חייו ותורתו של החזו"א וכן להרחיב את הדיבור על דמותו מתוך הספר "פאר הדור" וספרים נוספים.

<u>חומרי למידה מצורפים:</u>

- דף סיכום תמציתי על אמונה ובטחון פרק ב' כולל שאלות סיכום.
- דפי סיכום מפורטים לשימוש התלמידים במהלך הלימוד.
- קובץ תמונת החזו"א
- קובץ החזו"א- קוים לדמותו

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

מאמר בנושא "אמונה ובטחון" – לחנון איש
סיכום תמציתי

א. "**<u>בטחון</u>**"
<u>פירוש שגוי</u>: החובה להאמין שבכל מקרה שיכול להסתיים טוב או רע– שיהיה טוב.
<u>פירוש אמיתי</u>: החובה להרגיש <u>שאין מקרה בעולם</u>, <u>והכל מאתו</u> יתברך ובעת סכנה האדם יודע:

1. שאין מניעה מה' להצילו.
2. שום דבר לא יקרה מיד המקרה וכל שיתרחש מאתו

מכך נובעים חוסר פחד ואומץ להאמין בהצלה

הבוטח מרגיש שלמרות הנסיבות אין לפניו נטיה לרעה יותר מנטיה לטובה.

"**<u>מידת הבטחון</u>**" – אין בה ממידות הגשם (קשורה בקצב ובמידה) , אלא יש בה מדרגות מדרגות: מקטני האמונה (שנקראים מאמינים כי אינם בכלל הכופרים והמינים) ועד לצדיקים החיים באמונתם!

<u>נקודות האמונה ביסורים</u>: לא המקרה פוגע, ולכן הסרת מקור הפגיעה לא תמנע פגיעה, כי הרבה דרכים למקום, והכל מאתו יתברך. (לולינוס ופפוס)

<u>מסקנות מעשיות</u>: עילות ההצלה אצל הבוטח: תשובה ותפילה וצדקה ולא תחבולות וריצה אחר שרים ונדיבים.

ב. **<u>מה בין אמונה לבטחון?</u>**

<u>אמונה</u>	**<u>בטחון</u>**
<u>המבט הכללי של בעליה - הלכה</u>	**<u>מבט המאמין על עצמו - המעשה</u>**

מידת הבטחון נמדדת <u>בשעת מעשה הדורש פעולות המעידות על בטחון</u>=
פעולות המראות שהבוטח חש שהכל מאתו יתברך ואינו נשען על גורמי הבל ושווא.

ג. **ה.** דוג': אדם לא יפחד ממתחרה, וישמח אף לעזור לו, כי לא יתכן שהצלחת המתחרה תפגע בו ואכן הכל מה' ית'!
מידת הביטחון היא קניין הלב, ובאה לידי ביטוי בדבריו של הבוטח, בתחושותיו ובמעשיו.

ד.

	חוסר בטחון	בטחון מזויף
	<u>מחסור בנפש, כמעט שאין לו חלק בעקרי היהדות</u>	<u>מסוכן אף מחוסר בטחון</u>:
פגם רוחני:	חסר מידת בטחון	גם חסר מידת בטחון וגם אשם בזיוף!
השפעה לאחרים:	לא ממשיך אחריו חניכים לחנכם במידת הבטחון	מעמיד תלמידים חניכי זיוף
עוונות נלוים:	אינו גורם חילול ה'	כשמתגלה קלונו ברבים, ומתגלות דרכיו הנלוזות, נגרם ח"ו חלול ה'

ו. **<u>בטחון והשתדלות</u>:** לעתים ההשתדלות מותרת, ולעתים הבטחון נוגד את ההשתדלות ואוסר אמצעים מיוחדים. יש לבחון טרם כל פעולה אם היא אינה נוגדת את הבטחון.
יוסף הצדיק, על כך שאמר לשר המשקים "וזכרתני" "והזכרתני" נוספו לו שנתיים.

<u>הסיבה למעשה יוסף</u>: ברור שידע שהכל מהשי"ת, אבל לא רצה לסמוך על נס.
התביעה כלפיו: היות שאין בטבע הרהבים לזכור ולהיטיב, זה מעשה רחוק מתועלת (נעשה מתוך יאוש) ולכן אינו כלול בחובות ההשתדלות. (כי במילא הוא חסר תועלת נראית לעין)

ז. **<u>מעלת הבוטח</u>:** (בהתאם לדרגתו בבטחון) "אם תחנה עלי מחנה..." – שורה עליו רוה"ק ומתלוה עמו רוח עוז המבשרו שיעזרהו ה'.

<u>שאלות לחזרה:</u>

1. <u>לפניך קטעים מדברי החזו"א הסבירי אותם בהקשרם</u>:

א. "וכשם שמידת הענוה ומידת הרחמים וכיוצא בהן מן המידות אין להן <u>ממקרי צורת הגשם</u>... אבל מידות בנ"א <u>מתחלפות למדרגות נעלות זו מזו</u>".

ב. "ואמנם <u>בזאת</u> יבחן אם פיו וליבו שוין, האם בוטח הוא באמת או אך <u>למד לשונו לצפצף בטחון</u>".

ג. "ואם אמנם <u>שלילת הבטחון</u> מחסור בנפש המשכלת, וכמעט שאין לו חלק בעקרי היהדות, <u>אך חלי מר מזה הבטחון המזויף</u>"

2. הסבירי מהו בטחון אמיתי, וכיצד הוא מתבטא בזמן קושי ויסורים?

3. תני דוגמה לאדם "המצפצף בטחון", כיצד ינהג במקרה זה הבוטח האמיתי?

4. <u>השתדלות מותרת</u>: **א.** מהו קנה המידה להשתדלות מותרת?

ב. מדוע היתה תביעה על יוסף הצדיק בהשתדלותו?

ג. הוכיחי מפ"ס שלא היה פגם חלילה במידת הבטחון אלא בצורת ההשתדלות!

5. <u>הבוטח בה'</u>: א. מה גורם לו לחוסר פחד?

ב. למה הוא זוכה?

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

אמונה וביטחון- פרק ב' / חזו"א

דפי סיכום

סעיף א:

"טעות נושנת נתאזרחה בלב רבים במושג ביטחון"

מהי הטעות הנפוצה בקשר למושג ביטחון?

מדוע זו טעות?

מהי הגדרת ביטחון לפי החזו"א?

"האמונה היא בכלל מידות בני אדם" כלומר-

"אבל מידות בני אדם מתחלפות למדרגות נעלות זו מזו" כלומר-

כיצד נבחנת מידת הביטחון של האדם בשעת סכנה?

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

כיצד באה לידי ביטוי מידת הביטחון של האדם המאמין בה' בזמן שהוא מקבל יסורים?

מה למד החזו"א מסיפורם של לונינוס ופפוס בנוגע למידת הביטחון?

(לולינוס ופפוס- שני יהודים שנחשדו ברצח בת המלך והיו מוכנים למסור נפשם כדי למנוע גזרה על הכלל)

"גם עילות ההצלה... משתנות אצל הבוטח..."

מהי ההשתדלות הראויה לאדם הבוטח בה'?

סעיף ב:

"ולהאמור האמונה והביטחון אחת היא..."

מה בכל זאת ההבדל בין אמונה לביטחון?

מתי קל לאדם להיות בעל ביטחון?

מה קורה לאדם בשעת מבחן?

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

סעיף ג:

החזו"א מביא סיפור המדגים את התנהגותו של אדם "המצפצף ביטחון":

_____

_____

_____

_____

_____

_____

מציאות זו קיימת גם בעניינים רוחניים, כיצד?

_____

_____

סעיף ד:

תקוות החזו"א בכתיבת דברים אלו: _____

החזו"א משווה בין אדם משולל ביטחון לאדם בעל ביטחון מזויף.

משולל בטחון	בעל בטחון מזויף

סעיף ה:

כיצד מתנהג אדם בעל ביטחון אמיתי?

- _____
- _____
- _____

בעל ביטחון אמיתי מרבה כבוד שמים ומוסיף קדושה בעולם. מדוע? _____

_____

"ויתרון אור מן החושך, יתרון האמת מן השקר, ויתרון בטחון אמיתי מבטחון מזויף".

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

סעיף ו:

"הבטחון מחובת הלב" אך מידה זו כוללת גם מצוות מעשיות, כמו:

- _____
- _____

_____

לפני כל פעולה אדם צריך לחשוב_____!!

חז"ל אמרו במדרש רבה על יוסף הצדיק:

_____

_____

מהי הסתירה לכאורה בדברי המדרש?

_____

_____

כיצד מיישב החזו"א סתירה זו?

_____

_____

"ויש במעשה זה כעין זריית אבק על זוהר האמונה והבטחון"

לאיזה מעשה מתכוון החזו"א? _____

_____

האם יש ביקורת בדברי חז"ל על מידת הביטחון של יוסף הצדיק?

_____

_____

סעיף ז:

תארי את הדרגה הגבוהה שמצליח להגיע אליה אדם בעל ביטחון אמיתי בה':

_____

_____

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

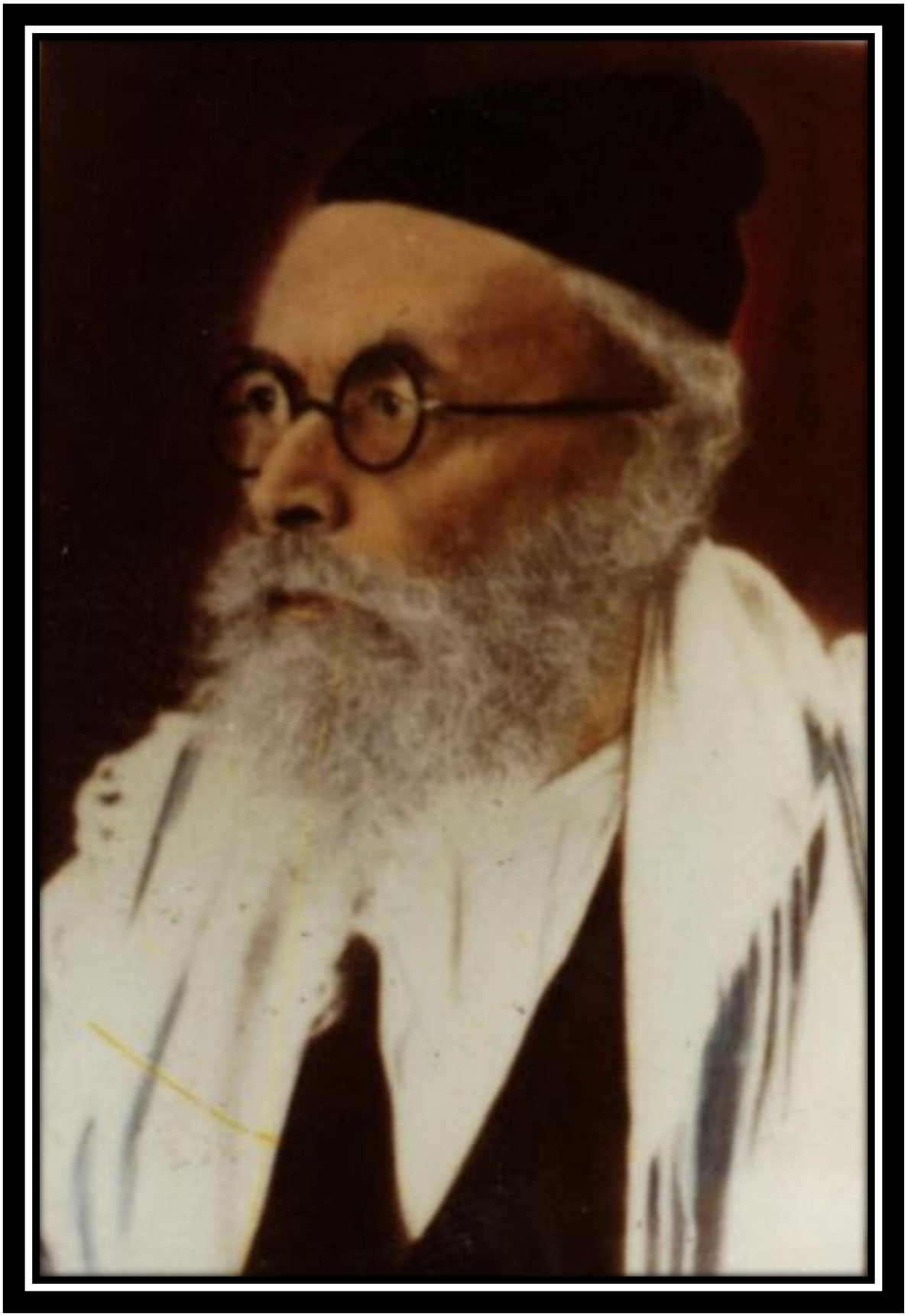

בס"ד

החזון איש
ר' אברהם ישעיהו קרליץ זצוק"ל

מגדולי התורה וגדולי הפוסקים בדור האחרון.

נולד בעיר קוסובה שבליטא, לאביו רבי שמריהו יוסף שהיה רב העיר בשנת תרל"ט.

כבר בהיותו בר – מצווה נדר שיעסוק כל ימיו בתורה לשמה. הוא למד בעצמו, מאביו ועם אחיו בבית המדרש שבעיירה עד לנישואיו. אז עבר להתגורר בעיר כוידאן, וגם שם המשיך להגות בתורה והתפרנס מחנות שנהלה אשתו. בשנים אלו העדיף שלא לפנות לפעילות בזירה הציבורית. ועם זאת התייעץ עמו הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי, מנהיג יהודי ליטא בעיינים שונים.

בשנת תרע"א הוציא את ספרו הראשון מסדרת ספרי "חזון איש" שהוציא בעילום שם כאשר שמו רק נרמז – בשם הספר אַברהם יַשעיהו.

מכאן ואילך עד לפטירתו הדפיס עוד 22 כרכים העוסקים בכל מקצועות התורה.

ספריו משמשים אבני יסוד בלמוד הסוגיות ובפסיקת הלכה.

בשנת תרצ"ג עלה לא"י והתישב בבני – ברק, כאן הפך למנהיג של היהדות החרדית הן בפסיקת הלכה והן בענינים ציבוריים. בשנים הקשות של השואה ולאחריה ועם הקמת מידנת ישראל היה מעורב בכל נושא שעמד על הפרק: חיזוק ההתיישבות של היהדות החרדית בא"י ובעיקר שמירת השמיטה, שיקום עולם הישיבות שחרב ומאבקיה של היהדות החרדית על זכויות קיומה, כמו בעיות חינוך או מעמדם של בני הישיבות ומניעת גיוסם. המערכה האחרונה בה לחם כארי היא המאבק נגד גיוס בנות לצבא.

החזו"א נפטר בהיותו בן 75 בבני ברק, בט"ו בחשון תשי"ד.